

JAK JE SLYŠET PŘÍBĚH

Monika Kotrbová

Vinný plavec

Hladina se rozčeřila a on se propadá do tmy. Ztrácí kontrolu. Cítí, jak se mu chvějí řasy, brní mu konečky prstů. Slyší tlukot svého srdce, ušní bubínky se hlásí ke své existenci, když se napínají k prasknutí. Musí plavat, chytit to světlo před sebou, aby se mohl nadechnout. Alespoň na chvíli.

Vidí mámu, která si míchá právě uvařené karo. Čajová lžička jí cinkne o zuby, ústa se mu začnou plnit slinami, když si představí její kovovou chuť.

Spatří tátu v dílně, jak se vrhá na svoji sadu šroubováků a chystá se zmrzačit další elektrospotřebič, který by měl ve správných rukou šanci na záchranu.

Zahlédne sestru. Sedí před zrcadlem, v ruce křečovitě svírá krejčovské nůžky a chystá se ustříhnout další pramen hustých černých vlasů. Musí plavat proti proudu, aby zachytil přesný výraz její tváře. Štětiny ustřížených vlasů ho bodají do očí a jako skleněné jehličky ho pomalu oslepují. Další smysl pozbyl svůj význam.

I přesto cítí štěstí. Hřeje ho, i když je pusté, prázdné jako právě dopitá sklenice od červeného vína. Chutná trpce, jako celý jeho život.

PÁR SLOV K LITAERU 02/2022

• Pro mě jsou jedničkou poutavý **Tereziny** obrazy: „Uši posluchačů zahřívám koledami“ a „Miloval, když spolu jen tak mlčeli.“

„**Babičko, ráda Vás poznávám**“ stejné nadějně autorky je celý román ve dvanácti rádcích, super.

Daniela

• Zarezonovali vo mne dva texty. **Tichý život v tichom byte** a **Válka je vůl**. Danka iba pomocou dvadsiatich piatich slov veľmi presne reflektuje aktuálnu politicko-spoločenskú situáciu. *Sonka*

• Výborná pointa v příběhu Daniely **Teplounká nora vystlaná kožešinou**. Moc by mne zajímalo, jak to bylo s dětmi dál.

„Zvuk“ příběhu **Soni, Nechcené zachraňovanie** přenesený do schůzky s terapeutkou, mne nadchnul, vůbec by mne nenapadlo, o tom takto uvažovat. Obecně tohle cvičení mi přišlo hodně zajímavé vzhledem k dalším výstupům ostatních, to, jak dokáže uchopit každý řadu zvuků jinak.

Lenka

• **Na cestě od Daniely** je nádherně vyšperkované! Moc mě potěšilo. **Pylová obezlička** od **Moniky** mě pobavila! **Babičko ráda vás poznávám** od **Terezky** - Četla jsem několikrát. Krásné, dojemné, dostalo mě.

Markéta

• Chtěla bych vyzdvihnout text **Lenky - Michelinská hvězda** a III. verzi bez šéfkuchaře nominovat na anotaci pro festival otrlého diváka :) Moc se mi líbí, jak se příběh skrze jednotlivé verze vyvíjí!

Příběhy, které pro mě byly nejvíce slyšet, jsou **Soňky - Nechcené zachraňovanie** a **Terky - Tichý život v tichém bytě**. Rezonovaly již od prvních řádků. Holcám posílám virtuální zelené puntíky za tak krásné slovní obraty.

Monika

LitAero 3 / Jaro 2022 – Literární postava

Sestavil: Mathej Thomka pro literární workshop – Kurz tvůrčího psaní a scenáristiky

Autoři: Bačiková Soňa, Brabcová Markéta, Kašparová Tereza, Kotrbová Monika, Kružíková Lenka, Peterová Daniela.

Neprošlo jazykovou a pravopisnou kontrolou.

NEJSEM JEN AUTOR (RITUÁLY)

Tereza Kašparová

Čím více cukru, tím více radosti

„Proč má Barunka dva čokoládové králíčky a já jenom jednoho?“

„Ty máš, Terezko, ale mnohem většího než sestřička?“ znělo z archivního videa a rodina se hlasitě smála na úkor starší dcery.

„Už když ti byly dva roky, nachytala jsem tě, jak v obchodě kradeš sladkosti,“ prozradila maminka. A tak to zůstalo až do dospělosti. Samozřejmě, že ta láska k sladkému, ne ty krádeže.

Zákusek za špatný den, třešnička na dortu i s celým dortem na závěr hezkého dne. Její životní styl se stal součástí jí samotné.

„Už žádný cukr,“ oznámila paní doktorka. „Najděte si jinou radost.“

A tak se Tereza přihlásila na kurz tvůrčího psaní.

Daniela Peterová

Průvodkyně po Nepálu

„Můj bože, otvíráš mi svoje srdce a prosím, abys do něj vstoupil,“ zdravím ráno na sklizeném rýžovém políčku nad vesnicí, půl cesty mezi Káthmándú a Pokharou.

Dvacet dětí v uniformách terásku nade mnou dělá totéž. Protírám si oči.

„Namasté, můžu si vás vyfotit?“ vytahuju mobil.

„Namasté, samozřejmě.“

Usměvavý učitel mě zve dál do školy. Jednoduchý přístřešek na plošině čtyři krát deset metrů, dřevěné lavice, černá tabule, jinak nic.

„Jsem Daniela z Evropy a jdu obejít Annapurny.“

Tři dny pěší cesty od nejbližší silnice něco takového ještě neviděli.

„Proč to děláš?“ „Jaké to u vás je?“ „Máte jaky?“ „Nakreslíš nám město?“ „Fakt umíš řídit auto?“ sypou děti na mně otázky. „Dopovíš nám to zítra!“

Nemám kde spát, žádný jídlo a chci vidět ty Annapurny.

Gupta to vidí jednoduše: „Když tu zůstaneš týden, půjdu s tebou a ponesu ti baťoh. Bydlet můžeš u nás, umřela nám babička, máme volný pokoj.“

„Zapomeň, věci si nosím sama, a ty jsi učitel, co uděláš s dětma ve třídě?“

„Žádný problém, zavolám bráchu.“

Nepál.

Zůstala jsem měsíc. Učila, zpívala, malovala, povídala si. Pak jsme s Guptou obešli Annapurny. Nikdy předtím tudy nešel.

Lenka Kružíková**Ve víně je pravda**

Blíží se jedenáctá, Lenčina hodina, a stejně jako každý den si už od půl říkám: „Jdu spát.“

Mířím k lednici a vytahuji nedopitou láhev ze včerejšího dne. „Na víno je už pozdě,“ bleskne mi hlavou, „a musím doplnit zásoby.“

Z pokoje se ozývá Leo: „Mami, v kolik ráno objíždíme?“

„Sakra, já tě nemůžu odvézt, mám ráno schůzku, promiň.“

Nejsem dobrá máma, zapomínám na základní věci, i když je mám v diáři, vyčítám si.

„Pojedu na kole,“ navrhně Leo, i když je venku pod nulou.

„Kašlu na to,“ nalévám si sklenku a kontroluji display telefonu, jedenáctá už je za námi.

„Zrušeno,“ problíkne mi na displeji zpráva od maďarského kolegy.

„Lenko, chtělo by to ještě jednu sklenku,“ oddechnu si.

Monika Kotrbová**Kávu, vodu nebo čaj**

„Vy jste to čtvrtý patro bez výtahu?“ zeptá se s hořkostí v hlase.

„Jsem, Monika, těší mě, ráda vás poznávám,“ řeknu příliš mile, potlačuji rozpaky z prvních setkání.

„Hm, Ota,“ zabručí stěhovák, kterého podle tónu hlasu tolik neteší.

„Dáte si kávu, vodu nebo čaj, nebo vám mohu nabídnout něco jiného?“ přednesu slavnostně.

Rozhlédne se po místnosti plné zabalených krabic a svůj lhostejný výraz doprovodí jednoduchým a zvučným: „Ne, díky!“ Zvolím proto strategii tichého ústupu a vydám se s předstihem na místo vykládky.

Čas neúprosně běží a já marně vyhlížím dodávku plnou vlastních cenností a přemýšlím, že Otu a své věci už nejspíš nikdy nevidím. Snad ho odradily ty čtyři patra, třeba by si dal kávu, vodu nebo čaj, možná by ho i těšilo naše seznámení, kdyby se nerozhodl mě okrást.

Z mých úvah mě vytrhne pohled na dodávku zaparkovanou na posledním volném místě na konci ulice, kde si Ota otírá zpoceně čelo při vykládání třetí krabice plné knih.

A mně v té chvíli dochází, jak je čas relativní a že vyplňuje prostor i mimo moji hlavu. Ota není zloděj, ale fajn chlap.

Zamávám na něj a vydám se připravit kávu, vodu nebo čaj, které jsou předem zatraceny k odmítnutí.

Soňa Bačiková**Naživo neživá**

Ako prvé mi do nosa vbehne vôňa parfumu Chanel No. 5. Jediný parfum, ktorý poznám po mene, pretože mi ho mama pripomínala každé jej narodeniny.

V upratanom byte hodím do kúta tašku, osprchujem sa, prezlečiem a vyrazím. V Miláne som nebol trinásť rokov, udomácnil som sa v kanadských lesoch a život samotára mi vyhovuje.

Vchádzam do pohrebnej siene. Túžim ísť domov a žiť svoj stereotypný život v kockovaných košeliach.

Som ten najhorší syn na svete. Nevideli sme sa naživo, čo som odišiel. Teraz tu leží, ja sa na ňu pozerám, ale ona ma už nevidí. Do rakvy je pokladám zabalený flakón, ktorý som jej doniesol, aby už navždy voňala ako Chanel No. 5.

Po obrade sa vyparím a sadám na prvý let domov.

Markéta Brabcová**Petrova milá**

Bohumila by se dokázala pohádat i s buddhistickým mnichem. Kdo mohl, se jí klidil z cesty.

Zůstal jen Petr, ten uměl utéct jen sám před sebou. Petr vždycky zůstal. Petr zůstal tolikrát, že jeho pravé já mu mohlo posílat pohledy z Austrálie: „Mám se skvěle, hodně sluníčka, klokani fakt existují a jen tak mezi námi - už si jí řekl, že se chová jako kráva? Pac a pusu Petr!“ Na to Petr neměl a nedokázal Bohumile říct ne ani u oltáře.

Po svatbě spolu jeli z návštěvy příbuzných v autě. Bohumila si plivla do dlaní a pustila se do pomlouvání všech. Od jeho babičky po strýcova psa Fíka.

Petr se zahleděl do krajiny. Zastavil. A vysadil jí u Bruntálu. Odjel a už ho nikdo nikdy neviděl. Říká se, že má stánek s hotdogy na pláži v Sydney. Fíka nikdo pomlouvat nebude.

Daniela Peterová**Michael Jackson's History World Tour**

...a neuved' nás v pokušení, ale zbav nás od zlého, amen.

V ústraní cely, v samotě s Bohem, ani na společných modlitbách při žalmech pokušení nehrozí. Sestro podrž, přines, dojdi.

Pařížskou ulicí od Svatého ducha nahoru do kláštera nechodím ráda, necítím se dobře, nabubřelost a okázalost jsou mi cizí.

Před Intercontinentalem mě dostihly výkřiky a ječení. Doběhla a obklopila mě tlupa děvčat, jako opice v džungli, nesly mě s sebou, nedalo se uniknout, v očích měly vytržení, které jsem doteď viděla jen u naší matky představené. Stala jsem se součástí davu, přenesl mě přes most, vytlačil na kopec a uvěznil uprostřed hudby.

Šílenství ve vzduchu, nadpozemský, zářící svatý Michael, Remember the time, nikdy nezapomeň, jaké to bylo, když ses zamiloval.

V noci si Ho představuju, pokyne, vábí a volá mě k sobě.

Ještě mám bílý šátek, ještě je čas si to rozmyslet.

...jakož i my odpouštíme našim viníkům.

SEZNAMTE SE

Lenka Kružíková
Medvědí tanec

„Tohle mamka asi špatně pochopila,“ zamyslel se Gustík se slzami v očích.

Malý chlapec stál uprostřed baletního sálu a chtělo se mu utéct. Přemýšlel, kterého bobříka tímto získá, odvahy nebo osamělosti?

Otevřely se dveře a do sálu vtančila Amálie, o něco starší nová sousedka, se kterou strávil celé léto. „Proč zrovna já musím mít takovou smůlu,“ rychle potlačil slzy.

Amálie se postavila na špičky a pilovala plie, aniž by si Gustíka všimla. Osmělil se a svým pomalým medvědím krokem se k ní přibližoval.

„Ahoj,“ potichu zamručel.

Leknutím vyjekla: „Buchnáte!“ a skácela se na zem, kde zůstala ležet se zakrvácenou nohou.

„Jak jsme se to jen učili?“ naklonil se Gustík k uplakané Amálce a vytáhl z batohu svojí KPZ. Uměl si poradit, i když tam byl sám. Blížkost Amálie ho ale znervózňovala stejně jako v létě.

Myšlenka na získávání bobříků byla odsunuta, Gustíkovi teď záleželo hlavně na tom, aby byla Amálka v pořádku.

Pomalou se blížil k oprýskané brance sousedního domu a mezi větvemi keře zahlídl na zahradě Amálku. „Dostal jsem ho,“ volal na ní a pyšně ukazoval Amálce svou hrud'. „Díky tobě, je to můj první bobřík, Bobřík záchrany!“

Monika Kotrbová
Zpověď

„Jmenuji se Gustík, ale kamarádi mi říkají Grizly, jako ten medvěd. Mám tu přezdívku rád, připomíná mi, odkud jsem. To je moc důležitý, znát své kořeny. Já to nechtěl dělat, pořád nechci, ale nemůžu si pomoci, nemůžu z hlavy dostat vzrušení sázkařů a napětí majitelů, kteří své domácí mazlíčky přivádí do útrobu arény. Jasně, že je mi těch zvířat líto, ale já nemůžu jinak,“ pronese do chladivého ticha zpovědnice.

Lavice ho studí, koleny naráží do dřevěné stěny, která přesně vymezuje hranici mezi hřichem a milosrdenstvím. „Já to v životě měl těžký, rozvod, táta mlátil mámu, máma mlátila nás, já se nechci vymlouvat, ale přece to v člověku něco zanechá, musí si najít nějaký ten vyrovnávací mechanismus,“ dodá, aby vyplnil prázdny prostor.

Jeho monolog naruší zaklepání uklízečky na dveře zpovědnice: „Pane, tady nemůžete být, nikdo tady už není, přijďte v neděli ráno, po mši, bude tady farář.“

Zvedá se, v neděli nepřijde. Nestojí o rozhřešení, ví, že odpuštění váží víc než papír a pár prázdných slov a ticho kostela mu rozumí víc než lidská duše.

REKLAMA NA KNIHU

Daniela Peterová
Maringotkou do Carnegie Hall

Autorka si vypůjčila nejčastější klišé o Romech. Na základě sociologických výzkumů je rozebírá a konfrontuje se skutečností.

Kolik předsudků unese společnost? Číhá v každém člověku rasista? Nejnovější kniha Daniely Peterové vyplňuje prostor mezi Romskými pohádkami Mileny Hübschmannové a sociologickým výzkumem Rozdělení svobodou 2021. Dozvíte se spoustu nového. Hlavně o sobě.

Lenka Kružíková
JACQUES

Co ho přivádí znovu do bývalého Československa? Není už pozdě? Jacques, který svým mládím doslova proplul celý svět, teprve teď sbírá odvalu pochopit sám sebe.

Vystupuje ze své komfortní zóny a pomocí dětských čtenářů poznává svůj již zapomenutý námořnický život. Dosud však netuší, jaká tajemství na něj čekají v českých městech.

Monika Kotrbová
Justýna

Příběh nevšední jako ona sama. Celý život hledá kotvy, které by jí poutaly k bezpečným přístavům. Touží někam patřit, nemuset se ohlížet, jen být.

Schovává se mezi řádky knih, které mají jednu důležitou vlastnost, jsou neměnné. Dokáže se ukrýt i před hladinou rozbouraných vzpomínek?

SETKÁNÍ

Soňa Bačiková
Hrkú Hrkú

Sadne si na lavičku, zatvorí oči a cítí, ako mu slnečné lúče zohrievajú tvár.

Okolo neho sa rozprestiera vôňa čerstvo upečených bagiet, smiech detí na preliezačkách a holuby, ktoré sa túžobne pozerajú na položené kúsky chleba na lavičke. Obľúbil si kŕmenie holubov. Vtedy zabúda na svoju samotu.

V myslí je so svojou zosnulou ženou a rozpráva jej ako prežíva deň. Vyčítavo jej oznámi, že mu nepripomenula zobrať si lieky a háda sa s ňou, ako si dovolila odísť.

Z tichej hádky ho vytrhne okoloidúca žena.

„To nemôže byť ona!“ povie nahlas a ona to začuje. Stretnú sa im oči.

Prinúti ho to hodiť holubom posledné kúsky chleba a po prvýkrát od pohrebu prináša svojej žene kvety na hrob.

Tereza Kašparová**Krysař z cirkusu**

„Nesnáším rána, obzvlášť ty pondělní.“

Procedila na sebe do zrcadla Helena a za doprovodu cinkajících tramvajů a vrzajících houslí si upravovala nažehlený kostýmek. Zavřela okna, popadla kávu a vyběhla na zastávku.

Tramvaj jí zrovna ukázala záda a ona bude muset strávit další nekonečné minuty v doslechu houslisty.

„Nemáš být ve škole?“ ozvala se v ní právnička ctící řád a vydala se k mladému hudebníkovi.

„Vezmu tě na policii.“

Odpovědí jí byly další tóny, už se jí nezdály tak nevlídné. Poslouchala jako očarovaná, čas přestal hrát roli. Ručičky na hodinkách se předháněly a ona si uvědomila, že poprvé v životě zmeškala schůzku. „Jak osvobozující.“

Chlapec vykročil po chodníku a nepřestával hrát. Pohlédl na Helenu a ona bez váhání jeho hudbu následovala.

Na vlakovému nádraží společně vstoupili do posledního vagónu.

Helena uviděla plný vagón předvádějících se cirkusáků. Jeden jí hodil míček do ruky a ona si uvědomila, že právě jí začal nový život.

Daniela Peterová**Krysař****Gejza**

Babička zase v noci brečela.

„Já to dokážu, já ji najdu, babi!“ Tiše beru housle, slézám z palandy a plížím se ven.

Stojím uprostřed největšího mumraje a hraju. Anděl nade mnou, křižovatka plná tramvajů, kroků a příběhů. Ona mě uslyší.

Nevnímám okolí, hraju melodii, co jsem slyšel jako prcek. Před osmi lety. Babička si ji ještě občas brouká.

Sem tam dopadne mince, ale nikdo nezpomaluje. Až teď. Stojí za mnou. Tu vůni si pamatuju.

Neotáčím se, mířím domů. Následuje mě, cítím to.

Babička sedí na schůdkách, ségra přestává žonglovat. Žena bere spadlé míčky a hází jako nic kaskádu sedmi. Helena je doma.

Helena

Jsem jako z reklamy na spokojený život.

Spolehlivá, výkonná, podpatky, kostýmek, na každou schůzku včas. Už o sobě skoro nepochybuju.

Spěchám, deru se davy. U kraje chodníku hraje ušmudlaný kluk na housle.

Písničku, co hrával táta. Než se upil. Než jsem utekla. Ode všeho.

Nemůžu se odtrhnout. Děcko odchází, housle pod bradou. Jeho melodie mě nepouští. Následují ho. Nepřijdu včas, nepřijdu vůbec. Celý to bylo špatně.

Před maringotkou cvičí holka se sedmi míčky. Koukne na mě, pouští je na zem.

Moje ruce se nezastavují, automaticky pokračuju. Kaskáda se sedmi.

Jsem zpátky, jsem doma.

Lenka Kružíková**Francouzská odyssea**

Školní francouzština knihovnice se mu zařízla do uší. Co je to za hloupý nápad, procházet se teď, před vystoupením, rozčiloval se Jacques.

Justýna, kterou mu přidělili jako průvodkyni, ho znervózňovala. Byla zmatená a nekonvenční a tenhle nápad s procházkou jen celý obrázek dokresloval. Chtěl se plně soustředit na své vystoupení, které začínalo za necelou hodinu, a ona mu to nedovolila.

Československo měl rád, vzpomínal na dobu, kdy přijížděl na nákladních lodích do přístavu na Labi a poznával krásu českých žen. I proto se nechal syny přemluvit, aby začal autogramiádu své knihy zde. Povídky o námořnících psal jen pro svá vnoučata a nečekal, že budou mít tak velkou odezvu a stanou se bestsellerem hned v několika zemích.

Podíval se znovu na Justýnu, seděla sama v koutě místnosti ponořená do rozečtené knihy, uzamčená do svého světa. Někoho mu připomínala.

Bylo mu vlastně líto, že to tak brzy vzdala. Nakonec by mu možná procházka před důležitou událostí udělala dobře. Zkusil začít znova. Pomalu se zvedl ze svého místa a posadil se vedle ní.

„Znáte Děčín?“ překvapil jí svou otázkou.

„Ano, znám, je to mé rodné město.“

Monika Kotrbová**Osudový pohádkář**

Justýna přešlapuje před plakátem. Francouzský spisovatel. Nemůže uvěřit, děje se to, právě a teď. Přichází.

„Vy budete Justýna, to je krásné jméno, prý mi budete společníci na autorském čtení, rád vás poznávám,“ vystřelil Jacques pravou ruku.

Justýna ho zná. Přimhouří oči a zakývá hlavou na souhlas. Je to vůbec poprvé, kdy není ráda knihovnicí.

„Víte, já býval námořník na nákladní lodi, jezdil jsem i do Československa, do Děčína. Za krásnými ženami, teď jsem tady, abych četl jejich krásným vnučkám pohádky, ironie osudu,“ zasměje se Jacques, pobavený vlastním vyprávěním.

Jacques ji zneklidňuje, jeho postoj, jak sebevědomě promlouvá. Ona má nejraději, když se může skrýt mezi regály knihovny. Používá řádky v knihách jako malé štíty, které jí chrání před realitou. Ze srdce nenávidí všechny, kteří mluví, i když doopravdy nemají co říct.

„Promiňte, ale nemůžu se zbavit pocitu, jako bychom se již setkali, neznáme se náhodou?“ Jacques poprvé zvažní.

„Neznáme,“ odpoví Justýna rázně a všechny vzpomínky na pohádkáře, jak mu celé roky říkala, vrátí zpátky do potrhanych krabic a zalepí nejsilnější páskou. Ironie osudu.